

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

03 מרץ 2024

בפני: כב' השופט גיל דניאל

פס"ר 17-08-17154

בעניין: פקודת פשיטת הרצל, התש"ס – 1980 להלן: "הפקודה"

ובעניין: הרצל יהושע שרף להלן: "החייב"

הכונס הרשמי להלן: "הכונס"

עו"ד אורן צורן להלן: "המנהל המיוחד"

רשות המסים בישראל להלן: "רשות המסים"

פסק דין**הלך פשיטת הרצל**

ביום 9.8.2017 ניתן צו לכינוס נכסי החייב לפי בקשתו.

נגד החייב אושרו תביעות חוב בסך כולל של 6,145,764 ₪ מהן סך של 583,194 ₪ בדין קדימה. עיקר חובותיו של החייב הם לרשות המסים, בגין מספר תביעות חוב שונות ובכלל זאת תביעת חוב של מס הכנסה אשקלון, שאושרה בסך של 1,733,262 ₪; תביעת חוב של מס הכנסה ניכויים שאושרה בסך של 1,295,534 ₪; תביעת חוב של מיסוי מקרקעין שאושרה בסך של 935,086 ₪ וכן תביעת חוב של מע"מ שאושרה בסך של 632,176 ₪.

נוכח מכלול רחב של סימני שאלה שעלו, עד כה החייב לא הוכרז כפושט רגל.

בקשת רשות המסים לביטול ההליך

רשות המסים הגישה בקשה להורות על ביטול ההליך עקב יצירת חובות במרמה וניצול לרעה של ההליך. לטענת רשות המסים, החייב יצר את כלל חובותיו כתוצאה מהתנהלות חסרת תום לב וכתוצאה מתרמית שהחייב ביצע כלפי רשויות המס. עוד נטען כי החייב התנהל בחוסר תום לב

בהליך כאשר לא דיווח למנהל המיוחד על הכנסות משמעותיות בין השנים 2021-2022, צבר חובות והסתיר נכסים. לכל זאת יש להוסיף כי החוב למס שבח מקרקעין נובע ממכירת דירה עליה לא דיווח החייב, שעה שהחייב נטל מלוא כספי תמורת הדירה ונעלם למשך 15 שנה מבלי לשלם את מס השבח בגין העסקה. על כן, לטענת רשות המסים, יש לראות את החייב כמי שלא התכוון לעולם לשלם את מס השבח.

לטענת רשות המסים יש לבטל ההליך עקב ניצול לרעה ועקב יצירת חובות משמעותיים (בהיקף מיליוני שקלים) כלפי מס הכנסה, מע"מ ומיסוי מקרקעין, בהיקף העולה על 90% מחובות החייב וזאת שעה שרובם של החובות אינם ברי הפטר (קנסות), ומקורם בפעולות במרמה.

רשות המסים מצביעה בבקשתה על כך שתביעת החוב העיקרית לשומת שנת 1997 עומדת על הסך של 1,733,262 ₪ מתוכם 356,624 ₪ בדין קדימה. עוד הודגש כי מתוך תביעת החוב האמורה, סך של 673,224 ₪ הוא ברכיב קנסות שאינו בר הפטר.

לטענת רשות המסים, החייב יצר החוב במרמה על מנת להקטין שלא כדין את חבות המס. כך נטען כי החייב דיווח דיווחים כוזבים לגבי הכנסותיו והוצאותיו, כאשר על פי בדיקת ההון לתקופה הרלבנטית נמצאו הפרשי הון בסך של 1,365,542 ₪. בנוסף, הדוחות שהוגשו כללו נתונים כוזבים במרכיבי ההוצאות, כגון בגין הוצאות מדווחות לספקים אשר לא שולמו בפועל, במטרה להציג הפסד לכאורה.

לטענת רשות המסים, לא ניתן הסבר כיצד נמצא בחשבון הבנק של החייב גידול בהון במיליוני שקלים בעוד שהצהיר על הפסדים כבדים של מיליוני שקלים. על כן, לטענת רשות המסים, הנישום הגיש דוח שכולל דיווחים על הפסדים בסטייה מהותית ומשמעותית מהאמת על מנת להימנע מתשלום מס תוך דרישת רכיבי הוצאות שלא בהתאם להוראות הדין.

עוד הועלו בבקשת רשות המסים טענות לגבי התנהלות החייב בהליך. לטענת רשות המסים, החייב לא דיווח בהליך פשיטת הרגל על יצירת הכנסות משמעותיות במיליוני שקלים, כמו גם יצירת חובות חדשים בשנת 2022 למס הכנסה. כך, בין השנים 2021-2023 דיווח החייב בהליך פשיטת הרגל על הכנסות מועטות בהיקף של 6,000 ₪ לחודש. מבדיקה שערך מס הכנסה בטרם נבדקו דוחות המס לשנים 2021 עד 2023 עולה כי לחייב היקפי מחזורים מדווחים במע"מ במיליוני שקלים בשנים אלו. לחייב היו הכנסות של 2,683,813 ₪ מחודש ינואר 2021 ועד לחודש פברואר 2023.

לעמדת רשות המסים, במישור הליך פשיטת הרגל עולה המסקנה שהחייב לא דיווח על היקף עסקיו זאת בנוסף לכך, שהיקף עסקאותיו עלה לסכומים של מיליוני שקלים ללא הסבר.

רשות המסים מוסיפה כי קיימים מחדלים חדשים בהליך בדיני המס, שלא הוסדרו על ידי החייב; החייב יצר חובות חדשים בהליך לשנת 2022. החייב לא שילם טרום שומה לשנת 2022. חובו של החייב לשנת 2022 בגין אי תשלום טרום השומה עומד על הסך של 66,223 ₪ (נכון ליום 1.5.23) ועל כן למעשה ממשיך ביצירת חובות חדשים בהליך.

בנוסף, לחייב קנסות כבדים שאינם ברי הפטר (נוכח הוראת [סעיף 69](#) [לפקודת פשיטת הרגל](#)) אשר נוצרו עקב הזנחה מהותית של החייב במשך שנים בשל אי הגשת דוחות ניכויים.

באשר לתביעת החוב במיסוי מקרקעין, לטענת רשות המסים, החוב נובע בגין אי דיווח והתחמקות מתשלום מס בעת שהחייב מכר דירה שבבעלתו. על כן הוגשה תביעת חוב בסך 935,086 ₪, מתוכה סך של 557,445 ₪ בגין קנסות בשל אי דיווח עסקת מקרקעין ואי הסדרת קנס פיגור בתשלום המס לאורך שנים. לטענת רשות המסים, הקנס העדכני במיסוי מקרקעין (נכון ליום 2.5.23) עומד על הסך של 768,303 ₪ והוא אינו בר הפטר וזאת בהתאם [לסעיף 69](#) לפקודה.

רשות המסים מפנה לפסק דין שניתן בהליך שהתנהל בין רוכשת הדירה, גב' ברכה הראל, במסגרתו נקבעו ממצאי חמורים לגבי התנהלות החייב בקשר לעסקה ואשר מהווה השתק פלוגתא נגד החייב. לטענת רשות המסים, כפי העולה מפסק הדין, החייב נטל את התמורה מידי התובעת ונעלם לתקופה של 15 שנים מנושיו תוך שהוא משאיר חובות מס שבח הרובצים על הדירה שמנעו במשך קרוב ל-30 שנה את העברת הזכויות בנכס. מכך עולה, כי החייב התחמק מתשלום, לא התכוון לעולם לשלם, ופעל במרמה ביצירת חוב למס שבח.

לטענת רשות המסים, החוב למס הכנסה וכל החוב למס שבח, הם חובות שנוצרו במרמה. לפיכך, יש לבטל את ההליך נוכח המרמה ביצירת החובות ולחלופין נוכח חוסר תום לב בדרגה חמורה ביותר. חובותיו לרשויות המס אינם ברי הפטר וכך גם הקנסות שהוטלו אינם ברי הפטר לפי הוראות [סעיף 69](#) לפקודה. כך גם אין תכלית לניהול ההליך והעדר תועלת לנושים.

תגובת החייב

החייב מתנגד לבקשת רשות המסים לביטול הליך. החייב הגיש תגובה מפורטת לאחר הגשת הבקשה. בהמשך, לאחר שהמנהל המיוחד המליץ לאפשר לחייב לפעול במשא ומתן מול רשויות המס ולאחר שהמנהל המיוחד הגיש עדכון לפיו חובות המס נותרו בעינם ואף פרט נתונים שהתקבלו מרשויות המס, ניתנה לחייב זכות תגובה נוספת. בחלוף פרק זמן נוסף, הוגשה תגובתו המשלימה של החייב.

החייב טוען כי בקשתה של רשות המסים לוקה בחוסר תום לב שכן, רשות המסים במשך שנים החזיקה במסמכים ולא הגישה בקשה לביטול ההליך ולא טענה למרמה ורק עתה בחלוף שנים, הגישה בקשתה. על כן, לטענת החייב, יש לדחות הבקשה.

החייב עומד בתגובתו על נסיבותיו האישיות. החייב בן 72, סובל מבעיות רפואיות וחולה במחלות שונות. החייב מוסיף כי הוא נטול נכסים וכי הינו איש עבודה, תם לב, אשר הסתבך כלכלית ולא בשל פעולות מרמה.

החייב מפנה לדוח מסכם שהוגש על ידי המנהל המיוחד ביום 3.2.2000 במסגרתו הוצגה הצעת החייב לשלם, בסיוע בני משפחה של החייב, סך של 500,000 ₪. לטענת החייב, בדיון שנערך ביום 11.2.2000 בית המשפט הביע דעתו כי הצעה זו סבירה.

החייב טוען כי רשות המסים לא הודיעה על התנגדותה למתווה שהוצג, גם לא לאחר הדיון והגישה בקשה לביטול ההליך לאחר 3 שנים – דבר שמעיד על חוסר תום לב.

עוד נטען כי רשות המסים לא פעלה מול החייב למעלה מ- 25 שנים, זאת שעה שהיא מטילה על החייב אחריות במסווה של טענות מרמה.

החייב מתנגד לטענת רשות המסים לפיה פעל במרמה וצבר חובות חדשים תוך הסתרת נכסים, כאשר לעמדתו מדובר בטענות ריקות מתוכן. מכל מקום, גם כאשר הועלתה בהליכי פשיטת רגל טענה למרמה, בתי המשפט לא ביטלו ההליכים בנקל, אפילו במקרים חמורים יותר בהם הורשע החייב בהליך פלילי. לעמדת החייב, על פי פסיקת בתי המשפט, לא בכל מקרה תשלל הגנת [פקודת פשיטת הרגל](#), אלא יש לבחון את מידת החומרה ואי החוקיות והגנת הפקודה תשלל רק באותם מקרים בהם מדובר באי חוקיות של ממש העולה כדי פגיעה בתקנת הציבור.

באשר לטענת מרמה שהעלתה רשות המסים, החייב טוען כי מדובר בטענה בעלמא שאינה נסמכת על עובדות וראיות.

באשר לטענת רשות המסים כי החוב למס הכנסה נוצר בשל דיווח שאינו אמת על מנת להקטין המס, טוען החייב שלא נחקר על כך ולא הוגש נגדו כתב אישום ואין לכך ראשית ראיה. לטענת החייב, עמדת רשות המסים נסמכת על הליך שומה אזורי אשר אינו מצביע על פעולת מרמה או חוסר תום לב. לטענתו, השומה שהוצאה מבוססת על הפרשי הון ויתרות ספקים אשר בגינם הוצאה שומה אזורית אחת. לטענת החייב, אם היה עולה חשש שמדובר במרמה, הרשות מיד הייתה פותחת בחקירה פלילית.

לטענת החייב, אין ליתן יד לטענת מרמה, שעה שהנושה במשך 25 שנים לא עשתה דבר ולא פתחה בהליך פלילי נגדו.

לגבי החוב עצמו טוען החייב כי הפער הנטען של מיליוני שקלים בדיווחים שהוגשו, אינו נכון. פקיד השומה טוען לאי הכרה בהפסד שנכלל בדיווחים, אולם עסקינן בחוב אזורי שלא הוגש עליו ערעור במועד.

לטענות רשות המסים לגבי התנהלות החייב בשנים 2022-2023 טוען החייב כי ר"ח של החייב הגיש את הדוח של שנת 2022. דוח זה מלמד על הכנסות בסדר גודל אחר מכפי שנטען בבקשת רשות המסים. אשר לטענה בדבר יצירת חוב חדש בהליך, באי תשלום חיובי המס, טוען החייב כי לא יצר חוב חדש והוא אף זכאי להחזר מס.

ביחס לטענות רשות המסים לגבי דיווחים שגויים, טוען החייב כי טענות אלו מטעות שכן בין היקף המחזור לבין הכנסה קיים פעם מובנה נוכח העובדה שהמחזור המדווח הינו לפני הוצאות וקיצוזים, ניכויים ופטורים.

לטענת רשות המסים לכך שהחובות בגין קנסות אינם ברי הפטר, טוען החייב כי מגיע לו החזר מס ועל כן הטענה לפיה חובות הנובעים מקנס אינם ברי הפטר, אינה מחייבת ביטול ההליך. בנוסף, הפטר ניתן גם במקרה שקיימים קנסות אלא שהם מוחרגים מהפטר.

באשר לחובות מיסוי מקרקעין, לטענת החייב, עסקת המכר לגב' ברכה הראל, נערכה בשנת 1997 ולא בשנת 1992, ועל כן הטענה שצוינה בפסק הדין אליו מפנה רשות המסים, לפיה הוא "נעלם" משך 15 שנים, אינה תואמת את לוח הזמנים.

לגבי החוב עצמו, טוען החייב כי לא ברור כיצד כמה טענה למס שבח שכן העסקה לא היתה מחויבת בתשלום מס שבח. החייב מפנה למכתב של רו"ח לפיו החוב במס שבח צריך להתבטל.

לטענת החייב, רשות המסים מבקשת לבטל ההליך וזאת על סמך קביעה בפסק דין שאינו קשור כלל לענייננו, כי "החייב נעלם". לטענת החייב, החייב לא יכול להיעלם, הן נוכח שטחה הקטן של מדינת ישראל בה כל אדם נמצא וגם נוכח העובדה כי באותן שנים התנהלו הליכים בין הנושה לבין החייב בנושא דוחות לשנים 2002-2009 כשבעת ניהול הליכים אלו, לא העלה הנושה טענה לקיומו של חוב משנת 1997. על כן, חוב זה התיישן והנושה לא היה רשאי לתבוע כלל מפאת שיהוי.

בנוסף, ההליך אליו מפנה רשות המסים בבקשתה התנהל בשנת 2012. החייב נכנס להליך פשיטת הרגל בשנת 2017. בין השנים 2012 - 2014 היו מספר ישיבות בהן הופיע החייב מול רשות המסים. על כן אין לקבל טענה זו של הנושה, שנועדה להשחיר פני החייב.

החייב מדגיש כי עיקר חובו למס הכנסה מקורו בשנת 1997. מאחר ו**פקודת מס הכנסה** אינה קובעת מתי מתיישן חוב מס, לטענת החייב, יש לפנות בעניין זה אל דיני ההתיישנות ועל כן יש לראות את תביעת החוב כמי שהתיישנה בתום 7 שנים. לטענת החייב, אין זה סביר שרשות מנהלית, לרבות רשות המסים, תשתהה בפתיחת הליכי גבייה מנהליים משך פרק זמן כה ארוך.

לעניין שאלת התועלת בהליך, טוען החייב כי דווקא בביטול ההליך לא תהיה תועלת לנושים, שעה שאין לחייב כל נכסים.

תגובת המנהל המיוחד

לטענת המנהל המיוחד, באשר לרכיב הקנסות, בהתאם להוראות **סעיף 69(א)(1)** לפקודה, ההפטר ממילא לא חל על החוב האמור. בנסיבות אלו, אין תועלת בהליך עבור החייב, שהרי גם אם יקבל הפטר יישאר בחובות כבדים מאד ולא יוכל להשתקם כלכלית.

המנהל המיוחד מסכים עם עמדת רשות המיסים לפיה לצורך הטענה ליצירת חוב במרמה אין צורך בהכרח בנקיטת הליך פלילי. עם זאת, לעמדת המנהל המיוחד, לא כל חוב לרשות המיסים הינו בגדר התנהלות של מרמה ויש צורך בראיות נוספות על מנת לבסס טענת מרמה בהתנהלות החייב ביצירת החובות, שהרי אחרת החוב לרשות המיסים לעולם ובשום תנאי לא יימחק בהליכי פשיטת רגל ולא זאת הייתה כוונת המחוקק שמעודד שיקום כלכלי.

המנהל המיוחד מבקש להדגיש כי אינו מקל ראש בהתנהלות החייב אשר לא שילם מס כדין במשך שנים רבות אולם יש לתת משקל לשיהוי של רשות המיסים, שמאז שנת 2002, על אף התנהלות החייב, העדיפה לא להעביר את העניין לחקירות פליליות ועל כן, לדידו של המנהל המיוחד, יש להעדיף כיום את הפן השיקומי ולא את הפן העונשי.

כאמור, המנהל המיוחד מדגיש בתגובתו את רכיב הקנסות, אשר בהתאם להוראות [סעיף 69\(א\)\(1\)](#) לפקודה ההפטר ממילא לא חל על החוב ועל כן, לכאורה אין תועלת בהליך עבור החייב, שהרי שגם אם יקבל הפטר יישאר בחובות כבדים מאד ולא יוכל להשתקם כלכלית.

המנהל המיוחד מציין שהחייב פנה לאחרונה לרשות המיסים בניסיון להקטנת החוב, וקיבל תשובה שלילית. באשר להתנהלות החייב לאורכו של ההליך, דהיינו באשר לדיווחים שמוגשים על ידו בגין העסק שהוא מנהל, מן הראוי שהדברים ייבדקו על ידי פקיד שומה רלוונטי לאחר שיוגשו דוחות כספיים במועדים שנקבעו בחוק.

לדידו של המנהל המיוחד, ככל ובקשת החייב לביטול קנסות תידחה, הרי שבשל הוראות [סעיף 69\(א\)\(1\)](#) לפקודה ההפטר לא יחול על החובות של הקנסות, בסך של כ- 2,800,000 ₪ ואין לחייב תועלת בניהול ההליך ועל כן יש לבטל ההליך. על כן המנהל המיוחד המליץ ליתן לחייב אפשרות לפנות לרשות המיסים בבקשה להקטנת הקנסות.

בהחלטה מיום 2.9.2023 בית משפט אפשר לחייב לפנות לרשות המיסים בניסיון להקטנת החוב. בהמשך, המנהל המיוחד עדכן כי נסיונותיו של חייב לא צלחו והחובות בגין קנסות נותרו בעינם. משכך, הגיש המנהל המיוחד תגובה משלימה.

בתגובה המשלימה, הציג המנהל המיוחד את הנתונים שהתקבלו מרשות המיסים לגבי הכנסות החייב. בעוד שהחייב הצהיר בדוחות הכלכליים שהכנסתו החודשית נעה בין 6,000 ₪ ל- 8,000 ₪, הכנסתו נטו (אחרי מס) בשנים 2022-2023 עמדה על סכומים גבוהים הרבה יותר.

לעניין התנהלות החייב קודם למתו צו הכינוס, המנהל המיוחד מפנה לראיות שהוגשו מטעם רשות מסים מהן ניתן להתרשם כי מדובר בהתנהלות לקויה, בלשון המעטה, כאשר החייב הפעיל את העסק על שם החברה שרשומה על שם גרושתו.

לסיום תגובתו, המנהל המיוחד סבור כי אין מנוס אלא לבטל את הליך פשיטת הרגל, אלא אם החייב יגיע להסדר נושים בהתאם להוראות החוק.

דיון והכרעה

החובה המוטלת על חייב בהליך פשיטת רגל לנהוג בתום לב משתרעת על פני שתי תקופות: התקופה בה נוצרו חובותיו והתקופה בה מתנהל הליך פשיטת הרגל בעניינו.

ראו, לדוגמא:

[רע"א 2282/03](#) ראובן גרינברג נ' כונס הנכסים הרשמי [פורסם בנבו] (מיום 10.2.2004);

[ע"א 7994/08](#) דוד גוטמן נ' כונס הנכסים הרשמי [פורסם בנבו] (מיום 1.2.2011);

[ע"א 3382/17](#) יעל צימבר נ' רועי סמט [פורסם בנבו] (מיום 29.8.2018);

[ע"א 6892/18](#) עמוס אמיר רפאל נ' עו"ד זיסמן – מנהל מיוחד [פורסם בנבו] (מיום 18.12.19).

וראו פסיקה נוספת של בית המשפט העליון ששמה דגש על דרישת תום הלב בהליכי חדלות פירעון. בית המשפט העליון חזר על העיקרון לפיו הליך פשיטת רגל מעניק לחייב ההזדמנות ייחודית להיחלץ מחובותיו ולהשתקם כלכלית ונוכח מאפיינים אלו של הליך פשיטת הרגל, מלווה הוא בדרישה להתנהלות בתום-לב עילאי מצדו של החייב בכל אחד משלבי ההליך – זאת, על אחת כמה וכמה כאשר החייב הוא זה שיוזם את ההליך:

[ע"א 3109/22](#) אשרף מרעי נ' כונס הנכסים הרשמי [פורסם בנבו] (מיום 10.8.22);

[ע"א 7482/21](#) יאיר חסן נ' כונס הנכסים הרשמי [פורסם בנבו] (מיום 22.12.21);

[ע"א 142/23](#) נסאר סרחאן נ' הכנס הרשמי [פורסם בנבו] (מיום 10.1.23);

ולאחרונה: [ע"א 4401/21](#) יהודה אמיתי נ' רחל קרויז [פורסם בנבו] (מיום 15.11.23) בפסקה 34.

בחירת תום לבו של החייב ביצירת החובות

החייב טרם הוכרז כפושט רגל וזו השאלה העומדת בשלב זה על הפרק. יש לבחון את טענות הצדדים ביחס לנסיבות יצירת החובות על ידי החייב, האם חובותיו העיקריים נוצרו בחוסר תום לב ובמידה וכך, את ההשלכות הנובעות מכך לגבי שאלת הכרזת החייב כפושט רגל.

תביעת החוב העיקרית שאושרה נגד החייב היא תביעת החוב של מערך מס הכנסה. תביעת החוב אושרה בסך של 1,733,262 ₪ מתוכו סך של 356,624 ₪ בדין קדימה. לטענת רשות המסים, החייב יצר את החוב במרמה ואילו החייב טוען בתגובה, כי לא התנהל נגדו הליך פלילי דבר המעיד על כך שאין לקבוע כי החוב נוצר במרמה. יצוין, כי טענת המרמה רלבנטית למצב בו ייקבע כי ניתן להכריז על החייב כפושט רגל, וככל שייקבעו תנאים להפטר והחייב יעמוד בתנאים, אזי חוב שנוצר במרמה יוחרג מצו ההפטר וזאת בהתאם להוראות [סעיף 69\(א\)\(2\)](#) לפקודה. בשלב זה, עדיין נבחנת שאלת הכרזתו של החייב כפושט רגל. ככל שתעלה המסקנה כי אין מקום להכרזת החייב כפושט רגל,

משמעות הדבר היא ביטול ההליך. על כן, מוקדם עדיין לבחון טענת המרמה כבסיס להחרגת חוב כזה או אחר ויש לבחון, בשלב זה, את שאלת תום הלב הרלבנטית לבחינת הכרזת החייב כפושט רגל.

בחינת הנסיבות ביצירת החוב הגבוה האמור למס הכנסה מלמדת בבירור כי מדובר בחוב שנוצר בחוסר תום לב כבד. רשות המסים הצביעה בבקשתה על נסיבות יצירת החוב, אשר נוצר כתוצאה מכך שהחייב דיווח דיווחים כוזבים לגבי הכנסותיו והוצאותיו, כאשר על פי בדיקת ההון לתקופה הרלבנטית נמצא הפרש הון בסכום גבוה מאד, שלא ניתן לגביו הסבר. תביעת החוב של מס הכנסה אושרה כאמור בסכום גבוה מאד ובקשר לכך לא נסתרו טענות רשות המסים לכך שמקור החוב הוא בהגשת דוחות על ידי החייב שכללו נתונים כוזבים במרכיבי ההוצאות, כגון בהוצאות עליהן דיווח בתשלום לספקים אשר למעשה לא שולמו בפועל, במטרה להציג הפסדים לכאורה.

כפי שהוסבר בבקשת רשות המסים, והחייב לא נתן הסבר משכנע לדברים, בחשבון הבנק של החייב נמצא גידול בהון במיליוני שקלים בעוד שבגין אותה תקופה ממש הצהיר החייב על הפסדים כבדים של מיליוני שקלים. מכאן שיש לקבל טענת רשות המסים לפיה הגשת הדוח על ידי החייב בדיווח על הפסדים בסטייה מהותית ומשמעותית מהאמת, נעשתה במטרה להימנע מתשלום מס אמת.

החייב הדגיש בתגובתו את העובדה כי מדובר בחוב שנוצר בגין שנת המס 1997. מאז חלף פרק זמן ארוך מאד. את חלוף הזמן כאמור, יש לבחון במספר מישורים, כפי שהדברים עולים מתוך טענות החייב בתגובתו. המישור הראשון, בטענת התיישנות החוב. במישור השני, בטענת השיהוי ביחס למועד העלאת הטענות מצד רשות המסים והגשת הבקשה לביטול ההליך. במישור השלישי, ביחס למשמעות חוסר תום הלב על ההליך.

אשר לטענת ההתיישנות, זו אינה רלבנטית לבקשה הנדונה. טענת התיישנות רלבנטית לבחינת תביעת החוב. במקרה זה, תביעת החוב אושרה בהכרעתו של המנהל המיוחד וההכרעה בתביעת החוב חלוטה. כאמור, המנהל המיוחד אישר קיומו של חוב כבד למס הכנסה, כאשר מרכיב החוב אשר לגביו הועלתה טענת רשות המסים בדבר חוסר תום לב כבד, נכלל בתביעת החוב של מערך מס הכנסה והוא עומד על סכום עצום בסך של 1,733,262 ₪.

אשר לטענה בדבר שיהוי, זו מתייחסת למועד העלאת הטענות על ידי רשות המסים, במסגרת הבקשה לביטול ההליך. בהיבט זה, משקל השיהוי הוא נמוך בלבד. ההליך אומנם מתנהל פרק זמן לא קצר, אך למעשה לא חלה התקדמות בהליך, סימני השאלה ביחס ליצירת החובות והתנהלות החייב עלו כבר מתחילת ההליך, ומטעמים אלו החייב לא הוכרז. בשלב זה, בו נבחנת שאלת הכרזת החייב, עומדות על הפרק הטענות שהוצגו בבקשת רשות המסים לביטול ההליך, ויש לבחון הטענות לגופן.

לחלוף פרק הזמן הארוך ממועד יצירת החובות ועד היום, יש כמובן משקל בבחינת משמעות חוסר תום הלב שנמצא ביצירת החוב. אילו מדובר היה בחוב שנוצר בסמוך להליך, וודאי שהיה בחוסר תום הלב כדי למנוע מתן צו כינוס. חלוף הזמן איפשר מתן צו כינוס, אולם ספק האם יש בו לאפשר הכרזת החייב, וזאת נוכח עוצמת חוסר תום הלב שנמצא בקשר לנסיבות יצירת חוב למס הכנסה,

ובפרט על רקע משקלו של החוב בתוך מצבת תביעות החוב המאושרות. לא למותר לחזור ולהזכיר, כי מדובר בחוב שאושר בסך של 1,733,262 ₪ ולמסקנה לפיה חוב בסדר גודל כזה נוצר בחוסר תום לב, יש משמעות בעת בחינת שאלת הכרזת החייב כפושט רגל, גם בחלופי פרק זמן ארוך ממועד יצירת החוב.

מהאמור עולה, כי גם בחלופי פרק זמן ארוך ממועד יצירת החוב, עדיין יש לחוסר תום הלב שנמצא בקשר ליצירת החוב, כדי להוות נתון רלבנטי לשאלת אפשרות הכרזת החייב או ביטול ההליך. עם זאת, המשקל של חוסר תום הלב הולך ופוחת ככל שמדובר בפרק זמן ארוך יותר. במקרה זה, גם בהתחשב בעוצמת חוסר תום הלב שהתגלה בקשר ליצירת החוב, הרי שאילו מדובר היה בנימוק היחיד הנוגע לבחינת הבקשה לביטול ההליך, לא היה בנימוק זה, לבדו, כדי להצדיק את דחיית בקשת החייב להכרזה וכיוצא מכך את ביטול ההליך.

את משמעות הקביעה בדבר יצירת החובות למס הכנסה בחוסר תום לב כבד, חוב שנוצר לפני פרק זמן ארוך, יהיה מקום לבחון על רקע יתר הטענות שהועלו בבקשת רשות מסים לביטול ההליך.

תביעת חוב נוספת כלפי מס הכנסה הוגשה על ידי מערך ניכוי מס הכנסה. תביעת החוב האמורה אושרה בסך של 1,295,534 ₪. עיקר תביעת החוב המאושרת הוא בקנסות שהוטלו על החייב בגין אי הגשת דוחות ניכויים בשנים 2000 עד 2005. מצב הקנסות העדכני עליו דווח בבקשת רשות המסים לביטול ההליך עמד על סך של 1,732,450 ₪.

לבד מהעובדה כי חוב גבוה זה אינו בר הפטר, עניין אשר משמעותו תבחן בנפרד, הרי שיש לומר כי גם חוב הנובע מאי הגשת דוחות ניכויים, משך פרקי זמן כה ארוכים, מהווה חוב שנוצר בחוסר תום לב.

לחובתו של החייב עומדת גם העובדה שהחייב לא פעל, משך השנים, בניסיון להסיר את מחדליו או לשלם את חובותיו הגבוהים למס הכנסה ולמעשה החובות הלכו ותפחו עקב אי תשלום ואי קיום חובת הדיווח שהביאו גם להצטברות קנסות וריביות עד אשר הגיעו למימדים עצומים כאמור.

חוב נוסף אשר נטען לגביו לחוסר תום לב ביצירתו, הוא חוב מס שבח הקשור לעסקת מכר דירת מגורים המצויה בתל-אביב, במסגרתה מכר החייב בשנת 1997 דירה לרוכשת גב' ברכה הראל. תביעת החוב של מס שבח מקרקעין אושרה בסך 935,086 ₪.

עסקת מכר הדירה נדונה במסגרת הליך משפטי בתביעה שהגישה הרוכשת נגד החייב בתיק [ת"א 48771-05-12](#) [פורסם בבנו]. בפסק הדין מיום 3.4.2014 קבע בית המשפט המחוזי, כי התובעת, אלמנת צה"ל, נעזרה בהלוואה ממשרד הבטחון לצורך תשלום התמורה ברכישת הדירה מהחייב. בית המשפט המחוזי קבע "הוכח לי, כי התובעת שילמה לנתבע את התמורה עבור הדירה; וכי הנתבע, במקום לעשות שימוש בכספי התמורה כדי למלא אחר התחייבויותיו על-פי ההסכם, עשה בהם שימוש אחר; וכי המחדל באי הסדרת תשלומים אלו הוא מחדלו ומעשיו של הנתבע ובאחריותו הבלעדית".

בית המשפט המחוזי עמד בפסק דינו על כך שבחלוף פרק זמן ארוך מאז שנחתם ההסכם, ולמרות שהחייב קיבל לידיו מלוא התמורה עבור הדירה, לא שילם החייב את תשלומי המס המתחייבים ובכלל זאת את מס השבח והתשלום לעיריית תל אביב, ומטעם זה הרוכשת לא הצליחה להעביר את הזכויות בדירה על שמה. בית המשפט קבע, בקשר להתנהלות החייב, כי "במהלך השנים 'נעלם' הנתבע ולא ניתן היה לאתר".

ערעור שהגיש החייב לבית המשפט העליון על פסק הדין, נדחה. בפסק הדין בתיק [ע"א 4473/14](#) [פורסם בנבו] (מיום 20.12.2016) נקבע כי "הגנת המערער בבית משפט קמא וערעורו דכאן לא תואר לו ולא הדר, וטוב היה לערער זה משלא הוגש מלכתחילה".

הנה כי כן, גם החוב למס שבח נוצר בחוסר תום לב, שעה שהחייב קיבל את התמורה בגין מכר הדירה, ובמקום לעשות שימוש בכספי התמורה כדי למלא אחר התחייבויותיו על-פי ההסכם, עשה בהם שימוש אחר.

כפי שנקבע בפסק הדין כאמור, גם בחלוף פרק זמן ארוך לאחר חתימת הסכם המכר וקבלת מלוא התמורה, ולמרות שהחייב קיבל לידיו מלוא התמורה עבור הדירה, לא שילם החייב את תשלומי המס המתחייבים ובכלל זאת את מס השבח והתשלום לעיריית תל אביב, ומטעם זה הרוכשת לא הצליחה להעביר את הזכויות בדירה על שמה.

מכאן, שלא רק החוב למס שבח, נוצר בחוסר תום לב. גם תביעת החוב של עיריית תל-אביב, שהוגשה על סך של 119,009 ₪, מקורה בחוסר תום לב מצד החייב. יש לראות את החייב כמי שלא התכוון מעולם לשלם את חובותיו למס השבח ולעיריית תל-אביב. ויותר מכך, חובו של החייב כלפי הרוכשת, גב' ברכה הראל, נובע מהתנהגות בחוסר תום לב, ויש להדגיש כי נסיבותיה של הרוכשת והנוק שנגרם לה כתוצאה מהתנהלות החייב בעסקת המכר, מלמדים על כך שמדובר בחוסר תום לב כבד במיוחד. כפי שהוסבר בפסק הדין, תביעת החוב של גב' ברכה הראל אושרה על סך של 335,000 ₪, וזאת הגם שנזקיה כתוצאה מהתנהלות החייב היו גבוהים יותר, מפאת העובדה ש"בהתחשב בסיכויי גביית החוב הנמוכים מאת הנתבע, בהסתמך על מצבו הכלכלי הרעוע, מעמידה התובעת את סכום התביעה, לצרכי אגרה, ע"ס 300,000 ₪ בלבד".

כאמור, מדובר באלמנט צה"ל, אשה מבוגרת, ששילמה לחייב את מלוא התמורה ברכישת הדירה, אולם החייב "נעלם", לאחר שלא שילם את תשלומי המס המתחייבים ובכלל זאת את מס השבח והתשלום לעיריית תל אביב, ומטעם זה הרוכשת לא הצליחה להעביר את הזכויות בדירה על שמה משך שנים ארוכות.

עוצמת הפגיעה ברוכשת הובאה בפני בית המשפט במסגרת בקשותיה של הרוכשת בהליך פשיטת הרגל, במסגרתן העלתה תחינתה להשלים העברת הזכויות בדירה על שמה, דבר שנמנע ממנה בשל מחדלי החייב והתנהלותו חסרת תום לב. ב"כ הרוכשת עמדה בטיעוניה, ובכלל זאת במסגרת הדיון

שנערך בתיק ביום 11.2.2020, על כך שמדובר בקשישה בת 88, אשר למרות כל מאמציה לא הצליחה לרשום על שמה את הדירה שרכשה מהחייב.

הנה כי כן, חובותיו של החייב, הן למס הכנסה, הן לעיריית תל-אביב והן לגב' ברכה הראל, נוצרו בחוסר תום לב. היקף החובות שנוצרו בחוסר תום לב מגיע לכדי סך כולל של כ- 3.5 מיליון ₪ !

התנהלות החייב בהליך

למרות המצאות החייב תחת צו כינוס בהליך פשיטת הרגל, ניתן לחייב היתר לפעול כעוסק מורשה. בהחלטה מיום 21.8.2019 במסגרתה בית המשפט אפשר לחייב לנהל עסק בתחום עבודות אינסטלציה פורטו התנאים הנדרשים לכך, ובכלל זאת נדרש החייב לדווח באופן קפדני על הכנסות העסק, ועמידה בתשלומי החובה הנובעים מפעילותו כעצמאי.

החייב לא עמד בחובות שהוטלו עליו בכל הנוגע לפעילותו כעצמאי. מתוך הנתונים שהועברו מרשות המסים עולה, כי דיווחיו של החייב בהליך פשיטת הרגל לא תאמו את הכנסותיו האמיתיות. המנהל המיוחד עמד בתגובתו על הפערים בין דיווחי החייב ובין הנתונים שהתקבלו מרשות מסים ביחס להכנסותיו בשנים 2020, 2021 ו-2022. לצד התנהלותו של החייב בתקופה הקודמת לפתיחת ההליך, אשר כללה הפעלת עסקים באמצעות חברות שנרשמו על שם גרושתו, הרי שגם במסגרת ניהול ההליך עלתה התנהלות לקויה במתן דיווחים שאינם תואמים את היקף פעילותו הכלכלית האמיתית.

ההסברים שנמסרו בתגובת החייב לגבי הפערים בדיווחים שהוגשו בהליך פשיטת הרגל, לא היו משכנעים. התמונה המצטיירת היא שהחייב ניצל את האפשרות לעסוק כעצמאי, מבלי להקפיד על מידת השקיפות הנדרשת בפעילותו הכלכלית ועל חובת הדיווח, ונמצא כי הדיווחים שמסר בהליך אינם מהימנים.

מכאן, שגם התנהלות החייב בהליך נגועה בחוסר תום לב.

שאלת התועלת בהליך

תביעות החוב שאושרו כוללות קנסות בסכומים גבוהים מאד. בכלל זאת, הקנס בגין ניכוי מס הכנסה עומד על סך של 1,732,450 ₪. הקנס בגין מיסוי מקרקעין (אי תשלום מס שבח) עומד על סך של 768,060 ₪. בנוסף, הוטלו על החייב קנסות בגין חוב מס הכנסה בסך של 598,919 ₪ ולאחר שהוקטן החוב בשנת 2017, עומדות הקנסות על הסך של 369,208 ₪.

סכום רכיבי הקנסות העדכניים, עומד על סך של כ- 2,800,000 ₪.

לטענת רשות המסים, קנסות אלו אינם ברי הפטר והם פועל יוצא מפגיעה חמורה של החייב בדיני המס וזלזול בהוראות החוק.

לפי [סעיף 69\(א\)\(1\) לפקודת פשיטת הרגל](#) "צו ההפטר יפטור את פושט הרגל מכל חוב בר-תביעה בפשיטת רגל, חוץ מאלה: (1) חוב המגיע לפי התחייבות להימנע מעבירה או חוב המגיע למדינה בשל קנס". כפי שהסביר המנהל המיוחד בתגובתו, מדובר בסכום עצום אשר בהתאם להוראות הפקודה אינו בר הפטר, ויש לכך השלכה מהותית על התועלת בניהול הליך פשיטת הרגל.

לטענת החייב, מאחר ולא נפתח נגדו תיק פלילי בגין עבירות המס הרי שהקנסות ברי הפטר. טענה זו אינה נכונה. הוראת [סעיף 69\(א\)\(1\) לפקודה](#) אינה מצומצמת לקנס המוטל בהליך פלילי דווקא והיא כוללת "חוב המגיע למדינה בשל קנס" אף אם הוטל שלא במסגרת הליכים פליליים. כפי שנקבע בפסיקה "קיימים מקרים בהם הסמכות להטלת קנס נתונה אף לרשויות המינהל" ותחולת [סעיף 69\(א\)\(1\) לפקודה](#) הורחבה למעשה לא רק ביחס לקנס שהוטל על ידי המדינה אלא גם לקנס שהוטל על ידי רשות מקומית, כגון קנסות חניה (ראו: [ע"א 5735/09 עיריית טבריה נ' אבנר סינאני](#) [פורסם בנבו] (מיום 17.4.2012)).

מסקנה זו ממחישה את העדר התועלת בהליך, שאף אם היה נמצא שניתן להורות על הכרזת החייב, ואף אם היה נמצא שניתן לקבוע תנאים להפטר (ולא כך, כאמור) הרי שבכל מקרה, ההפטר לא היה חל על מרכיב משמעותי מתוך תביעות החוב, ובכל מקרה החייב היה נותר עם חובות בסך של כ- 2,800,000 ₪.

העדר התועלת בהליך נובע גם מהיקף תביעות החוב המאושרות, אשר מסתכמות כאמור בסך כולל של 6,145,764 ₪. החייב הציע הצעה לתוספת כספית לקופת פשיטת הרגל בסך של 500,000 ₪. על פני הדברים נראה כי מדובר בסכום נכבד (אף שיש לציין כי מקור ההצעה לא נבחן), אולם בהתחשב בסכומי תביעות החוב, עדיין מדובר בסכום נמוך מאד. מכל מקום, בהתחשב בכך שאושרו תביעות חוב בדין קדימה בסך כולל של 583,194 ₪, הרי שגם הצעה כאמור לא תביא לתשלום דיבידנד כלשהו לנושים בדין רגיל.

סיכום

נגד החייב אושרו תביעות חוב בסכומים גבוהים מאד. חלקים עיקריים מתביעות החוב נוצרו בחוסר תום לב. בנוסף, החייב התנהל בחוסר תום לב בהליך. כמו כן, חלק עיקרי מהחובות המאושרים אינו בר הפטר ואף קיים סכום גבוה שאושר בדין קדימה, כך שאין גם תועלת בהליך. צירוף מכלול הנסיבות מביא למסקנה כי יש לדחות בקשת החייב להכרזתו כפושט רגל ועל כן דין ההליך להתבטל.

נוכח מכלול הטעמים כמפורט לעיל והצטברותם, אני מורה על ביטול ההליכים בתיק. צו כינוס הנכסים ועיכוב ההליכים שניתנו להגנתו של החייב, בטלים; צו עיכוב היציאה מן הארץ נגד החייב יבוטל בתוך 90 יום, על-מנת לאפשר לנושים לפעול להשגת צו כאמור בהליכים הפרטניים; שכרו של בעל התפקיד ישולם בהתאם לכתב המינוי והכונס הרשמי זכאי לשכר השגחה; היתרה שתיוותר

לאחר תשלום הוצאות ההליך, ככל שתוותר, תחולק לנושים שתביעותיהם אושרו לפי סדרי הקדימה.

זכות ערעור לבית המשפט העליון.

ניתן היום, כ"ג אדר א' תשפ"ד, 03 מרץ 2024, בהעדר הצדדים.

גיל דניאל, שופט